

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; vespriemmegyei tisztújítás; a váltó-feltörvényszék személyisége 's díjaztatása; czáfolatok az utóbbi gömöri közgyűlés iránt; hontmegyei hírek; Allg. Zeit. levelez. nyilatkozata a' vegyes házasságokról, 'sa't.) Ausztria. Amerika. Spanyolország (új ministerség; a' zendületi szellem győzött; Espartero Madridban; 'sa't.) Anglia (vélemények a' plymouthi tüzész okairól; 's a' t.) Franciaország (a' kamrák oct. 28-ikára összehivatva; politikai állítások 's vélemények; folytonos hadi mozgalmak; részletek Napoleon Lajos meghiusult vállolatáról; 's a' t.) Törökország (Izzet Mehmed b. nem egészen tiszta; Erzerum körül dögvész; 's a' t.) Svédország. Khina. Olaszország. Németország. Gabonaár. Pénzkelet. Vasut - részvény. Dunavízjárás. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. kir. ap. Fels. a' legközelebb országgyűlés 15-ik tezikke következtében felállítandó váltótörvényszékekre nézve f. évi sept. 5-én kiadott kir. határozatánál fogva, a' hétszemélyes-tábla azon öt ülnökeinek, kik az említett törvény szerint a' váltó perek tárgyalási végett törvényszünetek alatt is folyton Pesten hivatalnokilag bíraskodni fognak, általános jutalom (Pauschale) gyanánt 1500 ftot, a' váltó-perek e' legfőbb törvényszékhez újdun neveztetendő két előadójának pedig, kik Ő Felsege egyenes akaratjánál fogva e' legfőbb törvényszék többi ülnökeivel rangban és haszonvételekben egyenlők lesznek, ide értve az említett általános jutalmat is, 3000 fr. évi fizetést rendelni 's az újdun felállítandó váltó-törvényszékekre nézve köv. személyeségi 's fizetésbeli rendszert méltóztatott határozni, ugymint: a' váltó-feltörvényszék elnökét 5000 p. fr. fizetéssel 's IV-dik osztályu napdíjakkal, hat ülnököt egyenlő 2000 p. fr. fizetéssel 's V-dik osztályu napdíjakkal; egy kiadót 800 fr. fizetéssel 's VIII-dik osztályu napdíjakkal, két írnököt 450 fr. fizetéssel 's IX-dik osztályu napdíjakkal. A' pesti, pozsonyi, sopronyi, aradi, debreczeni, eperjesi és károlyvárosi első bíróságú váltó törvényszékekhez, melyek közül az első egy elnökből, hat ülnökből, három tollnokbul, egy igtatóból, egy kiadóból 's négy írnökbul, a' többi hat pedig egy elnökből, egy tollnokbul, egy iktatóból, egy kiadóból 's két írnökbul álland, mindenik elnöknek 2500 fr. évi fizetést 's V-dik osztályu napdíjakat, az ülnököknek 1200 ftot 's VIII-dik osztályu napdíjakat, a' tollvivőknek 700 ftot 's VIII-dik osztályu napdíjakat, az igtatók 's kiadónak 500 fr. 's IX-dik osztályu napdíjakat, végre az írnökknak 350 fr. évi fizetést 's XII-dik osztályu napdíjakat. Efelől Ő Fels. tekintve a' pesti életmód 's szállások drágaságát, a' pesti első bíróságú váltó-törvénysz. tagj. esztendőnkint még köv. helybeli segedelmezést volt kegy. rendelni, t. i. az elnöknek 500, az ülnököknek 200, tollvivőknek, igtatónak 's kiadónak fejenként 100, az írnökknak pedig egyenkint 50 fr. p. Egyébiránt méltóztatott Ő fels. a' határnapot, mellyen azok, kik az előszámlált elsőbíróságú törvényszékhez bírakul jutni vágnak 's a' törvény értelmében magokat a' váltó-feltörvényszék előtt szoros vizsgálat alá vetni tartoznak, f. évi nov. elsőjére kitézni, az újdun felállítandó váltó-törvényszékek hivatalos pecséiteire nézve pedig kegy. határozni méltóztatott: hogy a' feltörvényszék ugyan, mint melly a' kir. curiának 2-dik szakaszát teendi, épen olly pecséttel éljen, mint a' kir. személyes jelenlét helytartója, de kevésse kisebb alakúval; az első bíróságú törvényszékek pedig a' kerületi törvénytablákéi-hoz hasonlókkal 's e' körirattal „Sigillum tribunalis cambio-mercantis (hozzátéve a' hely nevét, hol üléseit tartja) 1840.“ —

A' nm. m. kir. udv. Kamra Spilka Zsigmond temesvári kam. igazgatósági gyakornokot pécskai kam. várnagygyá, Seltmann Antal temesvári kam. igazgatósági díjnokot csatádi kam. tisztart. tisztirnokká, a' mármarosai kam. igazgatóságnál újan alapított ideiglenes lajstromzó hivatalra Udriánszky Lajos eddigi lajstromzó-jarúlnokot, ennek helyébe Schöffmann fizetési gyakornokot, fehértemplomi sómázsamesterré Bottos Antal verseczi kir. sómázsalót, ennek helyébe Sterbeczky István győri sóhivatalirnokot, a' huszti újan alapított ideiglenes kulcsárságra Szabó Ferenczet nevezte ki.

Veszprém b. évi. 12-kén köv. tisztikar alakult hét óranegyed alatt; első alispán: Kocsi Horváth Sám., 2-dik: Kopácsy Józ.; vespriemi járásban főbíró Molnár Dien.; alszabirák: Rosos Ant. 's Kenessey Ant.; esküttek: Balogh Jós., Balassa Agost. 's Fodor Lászl.; pápai járásban főszabiró: Szakonyi Laj.; alszabiró: Gombás Mózes; esküttek: Kaján Lászl. 's Nagy Szabó Kár.; deveseri járásban főbíró: Szakonyi Ist., alszabiró: Bezeredy Krist.; esküttek: Bolla György 's Mikovényi Ign.; eseszneki járásban főbíró Anyos Farkas; alszabiró: Takó Mik.; esküttek: Hénes Jan. 's Molnár Alb.; tiszti főjegyző: Sebestyén Gáb.; első al: Pap Gáb., 2-dik: Szép Sánd.; biztosok, pápai járásban: Körössy Józ.; deveseriben: Szelestey Kár.; eseszneki: Szabó Ant.; vespriemiben: Szentgály Lászl.; főszámvevő: Tamassa Pál; segéd: Senior Rud.; főadószedő házi: Katona Im.; hadi: Stojanovits Ján.; aladószedő Veszprémiben: Grmanecz Gáb.; Pápai: Csoknyay Kár.; főjegyző: Zsoldos Ign.; első al: Rosos Ist.; 2-ik: Márkus Laj.; levéltárnok: Rohonczy Ist.; lajstromzó: Ersek Mih.; orvosok, seborvosok, mérnökök 's egyéb megerősített hivatalaikban.

Az Allg. Zeit. egyik cikkje köv. hangzik: „Lonovics a' esanádi püspök néhány nap óta Bécsben van 's Rom. készül, hová a' magy. egyházi dolgok miatt küldetik. Ezen dolgokat annál hamarabb ki kell egyenliteni, mivel végeldöntés nélkül az érzelmek naponkint ingerültebbekké lesznek. Lonovics utal várhatni, hogy ő mint közbenjáró lépend föl Romában, 's egyiránt szemügyre veszi az egyház tanjait 's a' világiak nyugalmát. Az egyházi tanok nem akadályoztatják a' kiegyenlítést, mivel tulajdonkép csak a' fenytéki szabályok megváltoztatása forog szóban, hogy t. i. azok a' más hitűek közti tökéletes törvényszerű házassági összekelésnek akadályul ne szolgáljanak. A' kath. pap áldását soha sem tartották a' szakra- mentom lényegének, sőt inkább a' kath. tan, mint szinte a' tridentini zsinat is a' szakra mentomi erőt nem a' megáldásból, hanem a' házasság természetéből (ex indome matrimonii) származtatják. A' vegyes házasság megáldását kívánni a' kath. paptul (melly ha szinte teljes erejű szakra-

mentom is, a' kath. pap még sem úgy tekint, mint a' melly ő tőle veszi szentségi erejét) épen olly kevésse van a' protestans résznek joga, mint joga nincs a' kath. papnak megtagadni a' szakra mentomi teljes erőt olly házasságtul, melly csak a' parochus előtt (coram parochu) vagy minden szenedőleges segedelem nélkül (passiv Assistenz) a' protestans pap előtt ment végbe. Ezen össze nem férhető állásba a' törvényalkotótest hozá a' dolgot, melly mindkét féltül kötelelességképen azt kívánja, mire az egyiknek szüksége nincs, a' másik pedig meg nem adhat, és mire mindkét félt kényszeríti t. i. ezen szertartás kath. pap általi végbehajtására, holott a' szakra mentom nélküle is végbe mehet.“

Hont, őszhó 6-kán: Mult hó végnapjaiban Casinónk tekeőre magát meglötte, de rosszul találván, csak negyednapon adá ki nagy kinok közt lelkét. Öngyilkossága okát tíz pengő forintra menő casinói kártyapénznek általa történt eljátszásában keresik némelylek, ámbár a' casinó neki ugyanennyivel tartozott. Egyébiránt jámbor 's csendes ember volt; de ha ez sem lett volna, soha sínes elegendő ok arra, hogy egy illy szerencsétlen ember illően ne temetessék el 's az illető evang. lelkész őt, miként halljuk, vonakodott eltemetni. Megyénk Födemes helységében két hét óta torokgyík (angina) nemű betegség, főleg a' gyermekek közt, nagy pusztítást teszen. Naponkint 6—8 hal meg. És még is csak most jelentik be az orvosnak a' dolgot azok, kiknek ezt tenniök azonnali kötelelességök volt volna! Katona-ujonczink őszszeiratását megyénk is megkezdé már, de nem kevés gát 's kijátszásra, még tagcsontkítás általira is. találnak a' tudatlan nép között tisztviselőink. Így egyik tót helységben egy ép legény első fogait huzatta ki, nehogy katonának irassék be. 'S aztán még is vannak emberek, kik a' népet tanítani, felvilágosítani ellenzik! — A' szüretet megkezdettük, de az ígért bő termésnek a' juliusi jégeső következtében felét sem látja szegény adózó népünk hordaiban, néhol pedig épen semmit; melly nagy csapás még nagyobb inségre fogja juttatni azt; mert általjában véve egyedül bor az, miből adóját fizetheti megyénkben a' szegény, 's fájdalom! az érzék-ölő pálinka az, melly által (s tán nem csuda) feledni akarja élte terheit. P. L.

Gömör bül, őszhó 11-kén: F. évi őszelő 21-kén Gömör-megye részről megkezdett közgyűlési tanácskozások eredményeinek közlöje, a' Jelenkor 79-dik számában kifakad azok ellen, kik a' zsidóknak Gömörbe is behozatalát nem pártolák 's csudálkozik, hogy számosan, kik szabadelműeknek tartatnak, vagy tartják magukat a' törvény humanus czélzati ellen, sok, régihez ragaszkodó pedig mellé tette, emelék szavukat! Ha felülegesen nem itél a' közlö 's idót vesz magának ember- 's világisméretből meríteni mások felüli véleményét (minek tudásával 's e' kép más emberekről ítélettel, hiúságból könnyelműen dicsekedni sokan igen készek, keves pedig a' meghivatott) csudálkozását valóban mélyen titkolta volna, nehogy azon gyöngöszegét árulja el, melly lehetetleníté, a' vélekedők egyediségéből kivenni nyilatkozásuk rugó-tollát, lehetetleníté általlátni azt, hogy a' zsidók behozatala mellett szavazó 64-nek alig egy tizede az, melly, dicseget nekik, mindent tiszta meggyőződésből 's emberiségből tenni ügyekezvén, a' zsidóknak Gömörben lakhatásukat is—ezen, bár itt balul alkalmazott nézetből törvényben rendeltnek állította; a' többiek pedig, ezek közt minden Régi megtartásának embereit, vastag önzés vezette; nem szegyenelven némelylek magány-körben azt nyilvánítani, hogy „a' zsidókat behozni csak azért is szükséges, hogy a' jobbágyoknak a' törvényben adott nagy engedélyek (concessiók) által, a' földesuról elvett jövedelmét a' mindent kiszíni tudó Izrael népe, szokott mesterségeivel magavá tevén—azt a' földesurnak visszaadhassa!“ 's e' szép emberiségből indulva, már is a' Jehova választatott nép tagjaival haszonbéri szerződésekre lépni erősen készülének, a' szegénységet, csupa emberszeretet miatt, utolsó zsirjából kiszivandók! sic! Egyébiránt, ha visszaemlékezük a' közlö, fő kérdés a' gyűlésben az volt: vajjon Gömör-megye, a' törvényben kivétel gyanánt említett azon helyek közé számítottassék, mellyekben való lakhatástól a' zsidók elzártnak? 's ekkor, nincs benne következtelenség (csalatozás lehet!) hogy sokan, bátor a' zsidók behozatalát ohajtva, meggyőződésüknel fogva még is, a' törvény kifejezését—ön kívánságuk ellen rendelkezőnek tartották! Mivel pedig mellelleg, csakugyan hozattak fel okoskodások úgy, mintha nem a' törvény értelméről, de egyedül arról lett volna először szó, ha t. i. a' zsidókat be kell é hozni vagy sem? megérintjük azokat is, hogy az állított következtelenség a' közlönél annyira szembeötölő ne legyen. Ugyan is: a' zsidók szabadszelleme néhány barátinak (mert ezekhez szólunk, nem pedig a' luci bonus odoron kapkodókhoz) nem kell feledniök, hogy a' zsidók Gömörbe hozatalának pártolóirol (csak néhányat, mint felebb említök, vevén ki) sokkal nagyobb alapunk van mondani azt, hogy szabadelműséget divatból, hozzá tesszük—hiúságból, fitogtatva, azonban tettök nyilatkozásukkal mindig ellentétben állván—legvastagabb önzést árulnak el. Ezek a' szabadelműséget rongyos ruhává alacsonyítván, csupaszságukat a' zsidók melletti nyilatkozásuknál sem fődözheték! annál világosabban mutatták azt ki—a' különben régihez ragaszkodók közül azok is, kik ön drága hasznukért t. i. a' jó aréndás által a' szegénység zsirjából kifacsart drága bérért a' régít az ujnak, örömet feláldoznak! Ellenben, az időhöz, körülményekhez alkalmazva, fokonként haladni kívánó, valódi emberbarát addig, míg a' zsidók önmagukat, a' keresztyénektől elkülönítve, velök mint tisztátlanokkal érintésbe jöni okodnak, míg őket csalni, rontani (nem ugyan kivétel nélkül) érénynek tartják, befogadtatásukra mind a' mellett, hogy abból bizonyos hasznukat reménylik—soha nem szavazhat—nem—a' mindennapi tapasztalásnál fogva sem—miserint ott, hol magukat a' zsidók befészkelék, az adózó népek pusztulni kell, 's nem is mutathat senki példát, hogy valahol az adófizetők jöllétök a' zsidóknak köszönhetnék! Mikép egyeztetheti tehát meg akár cosmopolitizmussal, akár a' társasági szerkezet fogalmával, hogy egy

embernek minden érdemén kívül, jobb sorsot szerezzünk úgy, hogy általa ismét százat megrontsunk! De vetkezzék le a zsidók a társas élet viszonyiba ütköző durva előítéleteiket (nem értjük vallásbeli dogmáikat), vetkezzék le, legfőkébb is dugáruskodásig határozott életmódjokat, kövessék több reformált atyjokfiat példáját: akkor elhárítvák azon egyedüli akadályok, melyek még sokat—legjobb akaratjuk mellett is tartóztatnak a zsidók befogadásától. —

Sz. Fejérvár: Szent Mihály napja, azon nevezetes nap hazánkban, mely napon városunkba emberi emlékezet felülmúló időtől fogva a juhászok távolabb vidékekről is be szoktak járni; ezen évi sz. Mihály napja előtti napon is számosan öszszesereglének nemzeti ünnepélyeket ősi szokás szerint üllendők, s egy egész év alatt magányban töltött napjaikat társaságban töltendők. Sz. Mihály napján reggel illendően a felső-városi sz. Sebestyén templomban megjelenvén, hogy a természet urának buzgó fohászaikat benyujtsák, — a templom számára is bő kezekkel segedelmeztek. Ugy látszik, mintha ezen honosink egy czéhet képeznének, mert vagyon nekik egy czimzett zászlajok, mely közönségesen Fejérvárott tartatik. — Szép vala ezen embertársinkat látni, mennyire vetkeztek már ki a durvaság bilincseiből. Oct. elején szüretünk is végbe ment, mely noha az idő mostoha volt, még is igen vig vala, mert számos helyen zene s táncmulatság örvendezteté a szüretelőket. Megjegyzésre méltó, hogy az itteni szőlős gazda szüretkor a vendégeket mindig terített asztallal várja, s fogadja el, legyen ez bármi idegen is. Borunk közönségesen véve félannyi termett mint tavaly. Színészeink is megjöttek a vándorlásból, hanem ezen ősz magyar városban ősi szokás szerint németek. B. F. —

KÜLÖNFÉLE. Primas ő hgsége a budai Irgalmasok kórházát 30. pozs. mérő jó kétszeres buzával, 12. öl tüzfával és 160. pengő ft. segíteni kegyeskedett. — **M o c s o n o k o n** (Nyitra vmegyében). ujdon csinos püspöklak épül. Alapköve f. hó 13án tétetett le. Az alapásakor egy gömbölyű erős cserépedényben mintegy 6 1/2 ez. pénzeket találtak, melyek nagyobb részint 1490 — 1499 évből valók, s „Patrona Hungariae“ köriratuk. — Kassán a Sürgöny szerint az akadémiai teremben **R a u b e r s t r a u c h** hazai törvény-tanító beszédet tartott az ifjúsághoz latin nyelven, melyben nemzeti nyelvünk felett nem legkedvezőbben nyilatkozott, s jelesül azt még nagyon műveletlennek állította! — Történhető tévedések kikerülése végett köztudomásul adatik, hogy földtekeiket: 1) Pesten köv. tanítóintézetek vendik át: Arad, Baja, Balázsfalva (2), Belényes, Besztercze (Erd. [2]), Brassó, Buda, Csík-Somlyó, Curgó, Debreczen (2), Dézs, Eger (2), Eperjes (2), Esztergom, Fejérvár, Félégháza, Fiume, Gömör, Gyöngyös, Károlyfejérvár, Jászberény, Kaloosa, Kanizsa, Kanta, Kaposvár, Kassa (2), Kecskemét (2), Keszthely, Kézdi-Vásárhely, Kézsmárk (2), Kolosvár (4), Losonc, Lőcse (2), Mármaros, Maros-Vásárhely (2), Megyes, Mező-Berény, Miskolc (2), Mohács, Nagybánya, Nagy-Enyed, Nagy-Károly, Nagy-Kőrös, Nagy-Váradi (2), Ó-Buda (a zsidók iskolája), Pápa (2), Pécs (2), Pest (4), Podolin, Rozsnyó (2), Sárospatak, Segesvár, Szabadka, Szászváros, Szatmár, Szeben (magy.) N. Szeben (Erd.), Szeged (2), Székely-Keresztur, Szentes, Sziget, Tata, Temesvár, Tolna, Torda, Udvarhely (2), Ujhely (Sátor-alja), Ungvár, Vác (2), Vásárhely, Veszprém, Zalatna. 2) **P o z s o n y b a n:** Besztercebánya (2), Breznóbánya, Érsek-Ujvár, Győr (2), Komárom (2), Korpona, Körömczbánya, Léva, Modor, Nagyszombat, Nyitra, Óvár, Pozsony (4), Privigye, Rozenberg, Selmeczbánya (2), Szakoleza, Sz.-György, Trenčény, Zolna. 3) Egyéb alkalom által fogják kapni: Kőszeg, Soprony (2), Szombathely (2). Az első számalatti tanító-intézetek tekéiket a m. tud. társaság titoknokától (Uri utca 453.) a második számalattiak pedig a Hírnök szerkesztő hivatalában vehetik át. Azon tanító-intézetek, melyek e lajstromból netán kimaradtak, tekéiket vagy a tud. társaságtitoknokától, vagy Orosz József urtól követelhetnek. E tanító-intézetek azonban csak olyanok lehetnek, melyekben a földírat nagyobb terjedelemben, mint péld. az idézett intézetekben, adatik elő.

K ő s z e g, oct. 9. Nem rég alakult városunkban hangászegyesület Hugonay Gusztáv gróf pártfogása és Szilvinyi Albert 30ezadi felügyelő igazgatása alatt, melynek megkivántató következése egy zeneiskola lón, mi által egy régen érzett szükség fűdözött. Az egyesület már 160 tagot számlál. A zeneiskola, melybe már 40nél több tanítvány vétetett föl, f. h. 5én nyitott meg. Továbbá e kir. város határa mértékileg felvétel s telekkönyv határozatokat készített, mely által már előre az utolsó országgyűlés betáblázást biztosító s az adó felosztását tárgyzó törvényét végrehajtatni reménylik. F. e. jun. 5én városunk vegyes tanács- és községülésében, midőn Nagy Károly városunk tisztelt volt országgyűlési követe végjelentését tette a múlt országgyűlés folyamáról, az említett község egyhangú kívánatára határozott, hogy a nemzeti ipar és kereskedés oly hatalmas előmozdítója s bajnoka s a kir. városok jogainak véde Zala-megye tisztelt követe Deák Ferencz, számtalan érdemeinek némi hálájánál e sz. kir. város tiszteletbeli polgárságával tiszteltessék meg, mely kívánatát a községnek a város tanács legnagyobb készséggel s örömmel teljesítette, s a készítő tiszteletbeli oklevelet egy erre különösen megbízandó küldöttség által határozta kezébe szolgáltatni; ez m. sept. 27kén történt meg Zala-Egerszegén, az épen akkori tisztújításkor.

Ausztria.

Bécs oct. 7. A levelezés Bécs, Paris, London, Pétervár, Berlin és Konstantinápoly közt rendkívül élénken foly; ritka nap, hogy futár ne menne vagy jönné. — Azon hír, hogy Stopford hajóvezér bevette Beiruthot, ismét csökkenté a pénzkeletet. — Ausztria Russziával dunahajózási szerződést kötött, mely egészen a bécsi congressusnak folyami hajózást illető határozatán alapszik. A szerződés minden nemzeti hajóinak egész szabad hajózást enged a Dunán; de e mellett Russzia fentartja magának azon jogot, miszerint a kikötőbe menendő hajókat egészségi rendszabályok alá vethesse, és a szulina-torkolati beiszapolást gátló intézkedéskor minden hajótól egy kolonatot (2 ft 3 — 11 kr.) vehessen.

Mig a szulainai torkolatot Törökország bírta, addig az ott lakók tartoztak azt az iszapulás ellen ótalalmazni, miért adó alól fel voltak mentve. Akkor a besankulástól nem sokat kellett tartani, de most annyira elhatalmazott, hogy a vízben mélyebben járó hajók csak nagy vizkor mehetnek át a torkolaton. —

Bécs, oct. 8. Fiquelmont gr. mint status és tanakvó (conferentialis) minister tegnap tette le ő fels. előtt az esküt. — Livornobul és Parisbul ma érkezett hivatalos jelentés Beyruth összelövetéséről és angol s török csapatok általi elfoglaltásáról, minek következtiben a pénzkelet méginkább súlyodt. — Mint rebesgetik, a keleti kérdést ismét alkudozás s diplomatikai uton akarják elvégezni, s e czélbul az osztrák és porosz kormány minden lehetőt megkísért.

Amerika.

Montevideo védő és támadó szövetségre lépett Rosassal Franciaország ellen. Ezelőtt négy ezer főnyi francia sereg is elég lett volna Rosas ellen, most azonban legalább 25 ezer embert kell oda fordítani Franciaországnak, ha meg akar felelni a két köztársaságnak. — **H. Don Pedro,** a 15 éves császárt, nagykorúnak nyilvánította a tanács. —

Spanyolország.

(Uj ministerség. A zendületi szellem győzött.) A kormányzó királyné által ministerség-alakításra megbízott Espartero, következő ministerséget nevezte ki: Ferrer, külminister és ministertanácsi másodelnök; Chacon, had-, Frias, tengerész-, Becerra, jog-, Gamboa, pénzügy-, Cortina, belminister. E szerint nem azok lettek ministerekké, kik mellett Espartero előszeretete nyilatkozott. Gonzalez, Onis és Olozaga kimaradtak. Ferrer, a ministertanácsi másodelnök, ki annak tulajdonképi feje leend, a madridi junta volt elnöke, ki az egész zendületi mozgalmat vezérlé. Ferrer gazdag, nagy tekintetű tudományos férfi, s biztosan reményelhetni, hogy hazáját nem fogja fejetlenségbe dönteni. —

(Espartero Madridban.) Madrid, oct. 4kén: „Espartero oly rendkívül fényesen fogadtatott Madridban, hogy az ügyek valódi helyzetét nem ismerő idegenek nem is álmódhatják, miszerint minden osztályban legnagyobb nyomor uralkodik, elannyira, hogy évdíjakat s nyugpénzeket már hónapok óta nem fizetett a kormány; sőt még a katonák zsoldját sem képes rendesen föl hajhászni. Helyzetünk oly iszonyu, és Espartero annyira egyetlen reményhorgonyunk, hogy meg kell neki mutatnunk, milly határtalan bizalmat helyez benne a főváros, habár utolsó fillérünkbe kerülend is ez áldozat. Egyik küldöttség a másikat váltja föl a győztes fővezér szállásán. s még a fővárosi büszke junta is meghajtá fejét a szerencsés katoná előtt. Ha Espartero a nemzeti kívánatoknak megfelelő, ugy a zendülés az elvek tökéletes győzelmében találand czéljára, és meghíusítandja a korlátlan uralkodás ábrándit; ha ellenben ingadozni talál a kivitelre kezeibe adott nagy czél kieszközlésiben, ha a kormányzó királyné esábjai és könnyei legyőzik belsegalmát, akkor iszonyu utján tovább haladand a zendülés, mindent összezuzva, miből jövődöre akadályt vél következtethetni czéljai kivitele ellen. A republicai párt a kormányzó királynét hatalmától megfosztani szándékozik és Calatravat vagy Arguellest Spanyolország kormányzójává kikiáltani; de a junta ezt nem kívánja, sőt Esparterohoz intézett nyilatkozatában a nemzeti függetlenség mellett egyszersmind Krisztina kormányzóságát fentartani szándékozik, s Espartero is oda nyilatkozék, hogy jelszavai rend és kibékülés. Leghevesebb valamennyi lap közt az Eco de Aragon, mely egyenesen kimondja, hogy a királyné helyébe bábót is állíthatni, melynek keze képes legyen e pár szócskát papírra rajzolni: „Yo el rey.“ Ez elvek leginkább francia befolyás szüleményi, és annyira ellenkeznek a junta nézetivel, hogy utóbbi időkben több francia izgatoló kapott már parancsot Madrid elhagyására 24 óra alatt, míg az angolok folyvást legmegelőzőbb bánásmódban részesülnek. Papokra nézve is szigorú fenytéket gyakorol a junta, s legújabbban néhány nap alatt 800nak kelle Madridtól bocsut venni. A sevillai katonaság közt összeesküvést fűdöze föl a hatóság; de néhány piaster és cigarro csakhamar jobb gondolatokra hozá az ingatag katonákat. — A szicziiai udvar annyira gondoskodik Spanyolország jövődjéről, hogy az európai hatalmakat köriratban fölszólítá oly véghatározásra, mely képes legyen valahára e szerencsétlen országot egészen lecsöndesíteni. Vannak sokan, kik teljes meggyőződéssel hiszik, hogy Spanyolország csak ugy juthat ismét a sokáig nélkülözött boldog állapotba, ha d. Carlos legidősb fia Izabella királynét nőül nyerendi meg. A szicziiai udvar legsúlyosb áldozatokra is örömmel késznek nyilatkozik, ha azok által ez eseményt sikeresíthetné. Kívánata hihetőleg azonban csak jámbor ohajtás maradand, mert d. Carlos neve igen rosszul hangzik Spanyolországban. —

Anglia.

(Vélemények a plymouthi tűzvész okairól.) A plymouthi hajógyári égés okait szigoruan nyomozza a hatóság, s mondják, hogy csakugyan szándékos gyújtogatás okozá e kárt. Grean Gillert nevű fiu ugyanis egy közel faluban több férfit hallott a gyár fölgyújtásáról tanakodni, egy ugyanazon faluban lakó gentleman pedig levelet kapott egy ottani dolgozó feleségétől, melyben tudatja vele, hogy férje több chartistával a plymouthi hajógyár és raktárak fölgyújtására szövetkezett. Más hírek szerint pedig az angol tengerészministerség jelentést kapott, miszerint több gyújtogató jó ajándékért az angol hajógyárak s raktárak fölgyújtására ajánlkozik a francia kormány. A M. Chroniele egy levelezője mindazáltal azt hiszi, hogy a tűz magától is támadhatott, ha Talavera sorhajón sok fekete vitorlavászon volt fölhalmozva, mikép az már számos hajón valósult, mivel az oly szövetek könnyen magoktól is meggyúlnak. —

Franciaország.

(A kamarák oct. 28kára összehivatva. Politikai állítások s véle-

volt világítva. Csak a moszka consul laka maradt kivilágítatlan. — Konstantinápolyban még mindig arrul beszélnek, hogy az orosz hajóhad nem sokára megérkezik, és szárazföldi sereget hoz, mely Nikodemia környékén szállandó táborba. —

Marseille, oct. 2. Szyriai levelek valósítják Beirut összelövetését. A francia hajócsapat sept. 15-én Napolinál állt. — Magányos levelek szerint a Beirutba kiszállott csapat 2000 ember veszteséggel volt kénytelen hajóra ülni. — Maltai levelek sept. 26-án jelentik, hogy azon remény, miszerint legalább addig fegyverszünet legyen, míg a szultán választ ad Ali utolsó ajánlására, egészen elenyészett. Anglia és Russzia, véget vetendő a diván késedelmezésének, határozottan háborút akart. Stopford sept. 8-án érkezett a szyr partokra, 9-én az angol és ausztriai hajók hozzá csatlakoztak, 10-én pedig a szállítóhajók, melyek száraz földi sereget hoztak. Ugyanazon nap a consulok és egyéb európaiak Beirutból egy angol hajóra költöztek. 11-én 10 ezer ember nap fölkelte előtt partra szállott. Ezen sereg egy angol és ausztriai tengeri osztagból, 1500 angol gyalogból, 3000 törökből és 4—5000 albániból állott. Ugyanekkor a sorhajók is közelítettek Beiruthoz. Az albániaiak nagyobb részint az egyiptusiakhoz szöktek. Napier parancsnok az elfoglalt várra és álgutelepre angol lobogót tüzetett ki, mi elég különös, mert a törökök nemzeti lobogóik alatt mentek. A várba 2000 főnyi őrség tétetett. A város két órai viadal után el volt foglalva, s az angol katonák angol lobogót tüzeltek a romokra. Hir szerint Szoliman b. megtámadta és semmivé tette a kiszállottakat. — Midőn Alexandriában megtudták a beiruthi eseményeket, a négy hatalom consuli egy ausztriai hajóra futottak. — Ujabb hir szerint két órai, nem kilenc napi álguzás után vették be Beirutot. Az angolok közül hat ember elesett, 16 pedig megsebesült, az egyiptusiak vesztesége 1000 emberre megyen (?). — Abdallah emir vezérsége alatt két ezer drúz fegyvert fogott, s nem sokára St. Jean d' Acre ellen indul. — Francia és angol lapok ellenkeznek egymással. A Moniteur szerint az egyiptusiak megtámadták, és megverték a kiszállott sereget, miről az angol lapok hallgatnak. Alexandriából jött francia levelek szerint a drúzok meg sem mozdultak. — A St. Jean d' Acrehez nem messze levő Kaifa falut is álguzzzák. —

(Nilus kiöntése. M. Ali beteg.) Francia levelek szerint a Nilus kiöntése nagy pusztítást okozott. Az árvíz 300 falut nyelt el; Ali gabonában 500 ezer köbölnyi kárt vallott. Alsó-Egyiptusban a pamut, len, indigo és sáfrány-aratás egészen semmivé lett. — M. Ali a hosszas politikai feszültség következtében beteg és igen gyengült, sőt néha több ideig eszmélet nélkül van. Az utóbbi napokban a megérkezett több lovas ezredet, minthogy gyöngesége miatt lóra nem bír ülni, kocsin szemléltette meg. — Damaskusi hir szerint Bagdadból 9000 török M. Alihoz ment át. A damaskusi nép fegyvert kíván, hogy a hitlenek ellen harcolhasson. — A szövetségesek Kaiffát elfoglalták, sept. 26-án pedig Saidat vették meg, hol 2000 egyiptusit fogtak el. — A maroniták fegyvert ragadtak Ibrahim ellen. Sept. 27-én 60 egyiptusi fő és altiszt ment át Ibrahimtól a török táborba. Az albániaiak is elhagynák Ibrahimot, ha a szövetségesek szabad dulást és zsákmányozást ígérnének nekik. —

(Izzet Mehemed b. nem egészen tiszta; Erzerum körül dögvész van: a temena eltörlesztetett.) Konstantinápoly, sept. 20. Izzet Mehemed b. szyriai és egyiptusi helytartóvá lett kinevezetése nem minden ellenmondás nélkül ment véghez. Mert bár őt közönségesen becsületes embernek tartják, még is van sok, ki azt állítja, hogy midőn Jussuf b. gyalázatosan eladta Várnát a moszkanak, ő is be volt a dologba avatva, csak hogy úgy egyeztek együtt, miszerint ha világosságra jönne, Jussuf becsületvesztéssel és pénzbírsággal igya meg az árulás levét, ő pedig jutalmul becsületet, sőt nagyvezérséget kapjon. Izzet Mehemed nagyvezér islett, de Várna eleste után, mind inkább valószínű lett az őt terhelő gyanu, miért a nagyvezérségből letétetvén Rodostóba küldetett. Bár később ismét bassaságra emeltetett, és a dardanellai parancsnokságot is megkapta, még sem tudta magáról lemosni a gyanút, mit néhány európai követ most újra megpendített. E körülményt szükség volt megemlíteni, mivel most Izzet Mehemed a történetek színhelyére lépett. — Egész nyáron semmit sem tudtak a dögvészről Törökországban, de most midőn a nagy hőségre és szárazságra hirtelen esőzés következett, aug. végén Erzerum környékén öt faluban kiütötte a dögvész és 10 nap alatt 82 estek belé, kik közül 60 meghalt. Azonban tovább terjedése gátlatásul a szükséges rendeleteket már megtették. — Mult héten Konstantinápolyban szultáni parancs eltöröl a temenát. A temena azon hajlongások és bókولاتok öszvegét jelenti, melyeket egy rangos ember beléptekor tettek, vagy akkor, midőn az vizet vagy kávét ivott. Ez eltiltás oka azon nagy pusztítás volt, melyet a temena az edényekben okozott. Mert gondoljunk csak egy nagy társaságot, hol egy rangosabb ember kávét vagy vizet ivott és a hol minden jelenlevőnek egymás után hajlongnia, bókólnia, vagy „egészség utána-t“ kellett kiáltania, az illy teketóriás dolog ritkán eshetett meg törés, lábtiprás és oldalbataszítás nélkül s a t. — Havasalföldön csökkent a moszka befolyás. —

Svédország.

(A parasztrend indítványa a tanácsosok felelőssége iránt.) Stockholm, sept. 11. Utóbbi napokban mindkét párt lépéseket tőn, hogy a hinárból kigázoljon. A parasztrend felirást határozott a királyhoz; a kormány Grabbe prof. nevezé ki országgyűlésnek, mi azt mutatja, hogy dolga nem a legjobb rendben van. Mit tehet most a miniszerségben egy hatvan éves professor, kiegész életét a szemlélődő philosophiával töltötte el? mit tehet most illy iskolai ember, kérdjük, midőn nem kevesebb, mint az egész országos élet változása forog kérdésben? Mivel gyakor-

lati kormányfi nem akarja a miniszteri tárczát elfogadni, egy jó, becsületes, tudós, de azon helyen hasznavehetlen embernek adák azt, mi által a kormány csak azt mutatta meg, milly isten szegénye erő s eszköz dolgában. A parasztrend lépése már egész másféle, és önére-érzésre mutat. Tegnapelőtt ismét szóba jött a kir. ezelőtti tanácsosít nyomó vád; de mivel azok már kiléptek a miniszteri tanácsból, és két Rend a vádlevelet az írományok közzé pihenni tétette, Dahllöf indítványozá, hogy mivel már a dologban semmit sem tehetni, a király figyelmét függesszék még egyszer néhai tanácsosai cselekedetire, és kérjék meg, hogy jóvendőben azoknak, s hozzájuk hasonló szörű embereknek ne ajándékozza bizodalját. Ezután Bengt Gudmundsson állott fel és mondá, hogyha az előbbi tanácsosok ellen semmit nem tehetni is már, mégis igen soka fekszik benne a nemzetnek, hogy a miniszteri tanács jegyzőkönyvi kivonata által tudtaval adassék a királynak a nyomozás eredménye. Egyszermind felirást javasolt a királyhoz, melyben világosan jelentessék ki, hogy a parasztrend egyik legnagyobb czélja ez országgyűlésen a kir. tanácsnak felelősség alá huzatása volt. Ennek létesítése a híjányos törvények és részrehajlás miatt nem sikerült, de a parasztrend kötelességinek tartja a királynak azon kívánságát nyilvánítani, miszerint bár olly tanácsadói lennének jóvendőben, kik a törvény szentsége iránt tartozó felelősséget nagyobb tisztelettel s hathatósággal tanusítsák. Ezen indítvány ellen egy szó sem emelkedett, hanem egyhangulag elfogadattott. Hans Jansson kijelenté, miszerint a nemesi s papirend e dologban legkevésbé sem akadályozhatja a parasztrendet, hogy kérelmet ne intézzen a királyhoz, melyben az előbbi kormány rendszer iránti nézeteit kifejezze, mert itt inkább arra van tekintet, mint a személyekre. — Ez az első nyilvános lépés, mely a király elhatározására befolyással van, azért is nagy fontosságu, és az egész országban zengő viszhangra talál. —

Stockholm, sept. 22. A nemesi és papi rend és más két rend közti szakadás naponként komolyabb alakot ölt, és az ellenzési hírlapok mindent elkövetnek, hogy a dolgot végsőségre vigyék. Az Aftonbladet azt állítja, hogy a nemesi és papi rend elveszté szeméi elől azon törvényszerűséget, mellyel a polgári és paraszt rendnek tartozik, és a zendülés ösvényére lépett; minnek következményéért aztán ők felelősek. Ezen nyilatkozatból és más körülményekből egészen kiviláglik, hogy a polgári és parasztrend legkevésbé sem akar engedni.

K h i n a.

Bombay, jul. 23. Mint magányos uton Kalkuttából halljuk, az indus-angol hadszállítvány a Bocca-Tigris vizén felhatott, és annak partján levő erősséget halomra lövette. Ezen hir rövid idő mulva megvalósuland, s hitelessége felől senkisémet kételkedik. —

Olaszország.

Olasz határ, sept. 27. Az olasz statusokban mindinkább háborutól félnek, sőt némelyek azt már elkerülhetlennek is tartják, és ha a kormányok e véleményben nem osztakoznak is, még is a szardiniai kormány különféle rendelete, jelesen pedig lövevés iránti parancsi a hadsereg számára, arra mutatnak, hogy a békeség felbomolhatik. — Ezen hónap elején a messinai francia alconsul kihirdette, hogy kik az ottan kikötő francia hajók számára élelmiszert, nevezetesen pedig kenyert, húst, bort, olajat, gyertyát, nádmézet, fűzeléket és sőt szállítani akarnak, az alkupontokat bepecsételve küldjék hozzá. A szállítási szerződés mintegy hat hónapig tartand. Ebből azt gyanítják, miszerint Franciaország állomást akar szerezni magának a földközi tengeren, hogy a levantei közlekedést megkönnyítse és biztosítsa; de ez azon pártatlansággal, mit Nápoly tartani szándékszik, nem férhetne öszsze. —

A milánói hírlap oct. 5-ki számában, köv. czikkely van: „A föllengődiek egy országban sem titkolják azon való bosszúságokat, hogy a keleti kérdés is európai háboru nélkül végződhetik. — Ezen nyugtalan fők, mint a parisi lapok viszhangjai, sohasem fáradnak belé a nyugott és békés Olaszországban is különféle hírt, s mendemondát koholni és terjesztetni, például hogy Anconában és Forliban vérengző jelenetek voltak a polgárság és katonaság között: hogy a pápai városokban zendülési lélek uralkodik; hogy a szent atya sietve segédsereget kért Ausztriától; hogy a lombárd-velencei királyságban levő hadsereghez naponként új erősítés érkezik a birodalom belsejéből; hogy ezen sereg általában rendkívüli mozgásban van s egyéb eféle. — Mind erről semmit sem tudunk Olaszországban; kivevén hogy a montechiaroi gyepre őszitábor-gyakorlásra ment az ausztriai sereg, és kevéssel ezelőtt őrhelyei re visszatért. — Rómában legnagyobb fénnel üllék még a jesuita rend három százados ünnepét, mellyen a szentséges atya gyöngékedése daczára is személyesen megjelent, és a szerzetbe 24. előkelő családból származott ifju vétetett föl. —

Németország.

Poroszországból 20 ezer lovat szállítanak Franciaországba; a hannoverai kormány pedig kemény büntetés alatt megtiltá a lószállításat Franciaországba. —

Gabonaár: Pest, oct. 20-án: Tisztabúza: 174. — 208; — Kétszeres: 135. — 140; Rozs: 125. — 130; Arpa: 100—106; Zab: 80 — 86; Kukuricza: 90—98 pesti m. váltó garas. —

Pénzkelet: Bécsben, oct. 17-én: 5pCtes statuskötelezvény: 101¹/₄; 4pCtes 97⁷/₈; 3pCtes: 75; 1834iki kölesön: 649³/₈; 1839ki: 278⁷/₁₆; Bankrészvény: 1600; Eszterházy sorsjegy: 43¹/₂ Cs. k. arany-agio: 105.

Vasut-részvény: éjszaki: 85¹/₄; majlandi: 101¹/₈; győri: 88¹/₈.

Dunavizállítás: oct. 20-án délben: 6' 10" 000 a' zeru felett.